

มาตรการทางกฎหมายในการปล่อยชั่วคราวแทนการออกหมายจับ

Legal Measures for Povisional Release Instead of Issuing a Warrant of Detention

จมาพร หมื่นชนะ¹, จิตรดารมย์ รัตนวุฒิ²

Jamaporn Meunchana¹, Jitdarom Rattanawut²

¹นิติศาสตร์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี

โทร. 0-7791-3333 โทรสาร 0-7791-3348 อีเมลล์ 61052538115@student.sru.ac.th

²รองศาสตราจารย์ ประจำหลักสูตรนิติศาสตร์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

โทร. 0-7791-3333 โทรสาร 0-7791-3348 อีเมลล์ lawman077355623@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) แนวคิด ทฤษฎี และมาตรการในการควบคุมบุคคลไว้ในระหว่างการสอบสวน 2) มาตรการทางกฎหมายทั้งในส่วนของประเทศไทยและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมตัวบุคคลไว้ระหว่างการสอบสวน และ 3) มาตรการอื่นเพื่อป้องกันมิให้ผู้ต้องหาหลบหนี ยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน ก่อเหตุอันตราย โดยไม่ต้องออกหมายจับ การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ซึ่งศึกษาจากเอกสารเป็นสำคัญ โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามารวบรวมและเรียบเรียงในรูปแบบพรรณนาความเพื่อกำหนดมาตรการทางกฎหมายอื่นที่ศาลจะนำมาใช้ปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาโดยไม่ต้องออกหมายจับ

จากการศึกษาพบว่า 1) ปณิธานสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน อนุสัญญายุโรปว่าด้วยสิทธิมนุษยชน กติกา ระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง และมาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยการไม่ควบคุมตัว ต่างรับรองและคุ้มครองบุคคลเกี่ยวกับสิทธิในการปล่อยชั่วคราวโดยการนำมาตราการทางเลือกอื่นมาใช้แทนการจำกัดสิทธิเสรีภาพ 2) การควบคุมตัวบุคคลไว้ในอำนาจรัฐของสาธารณรัฐฝรั่งเศส สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี จะพิจารณาเหตุจำเป็นที่จะต้องควบคุมตัวเป็นสำคัญ หากปรากฏว่าไม่มีเหตุจำเป็นในการควบคุมตัวแล้ว ศาลจะปล่อยไปเสมอโดยไม่ต้องใช้หลักประกันแต่อย่างใด โดยจะกำหนดมาตรการอื่นแทนการเรียกหลักประกัน เช่น ให้มารายงานตัวต่อศาล ให้มาศาลตามกำหนดนัด ห้ามย้ายที่อยู่ ห้ามไปพบผู้เสียหาย หรือเงื่อนไขอื่น ๆ ที่จะเป็นการป้องกันมิให้ผู้ต้องหาไปกระทำผิดต่อไป ส่วนในประเทศไทยการพิจารณาปล่อยชั่วคราวโดยการนำมาตราการควบคุมโดยศาลมาใช้บังคับมีเพียงการให้ผู้ต้องหาสาบานหรือปฏิญาณตนว่าจะมาตามนัดหรือหมายเรียกในกรณีการปล่อยชั่วคราวโดยไม่มีประกัน และเจ้าพนักงานอาจปล่อยชั่วคราวโดยกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับที่อยู่ของผู้ถูกปล่อยชั่วคราว หรือกำหนดเงื่อนไขอื่นใดให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวปฏิบัติ หรือการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ในการตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทาง เพื่อป้องกันการหลบหนี หรือป้องกันภัยอันตราย หรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากการปล่อยชั่วคราวเท่านั้น และ 3) ตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับคำสั่งหรือหมายอาญา (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2565 และข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยการปล่อยชั่วคราวและวิธีเรียกประกันในคดีอาญา พ.ศ. 2565 ซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์ที่สอดคล้องกับมาตรการควบคุมโดยศาลของสาธารณรัฐฝรั่งเศสและสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ในการใช้มาตรการอื่นแทนระบบการใช้หลักทรัพย์หรือเงินประกันโดยไม่ต้องออกหมายจับ โดยให้ผู้มีอำนาจปล่อยชั่วคราวใช้ดุลพินิจพิจารณาขออนุญาตออกหมายจับและปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาโดยการนำมาตราการทางศาลมาใช้บังคับตามหลักเกณฑ์ดังกล่าว และแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 87 ให้สอดคล้องกับของสาธารณรัฐฝรั่งเศสและสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี

คำสำคัญ: มาตรการควบคุมโดยศาล, การปล่อยชั่วคราว

ABSTRACT

The objectives of this independent study were to study 1) concepts, theories, and measures employed to manage individuals during investigations, 2) legal measures practiced both in Thailand and abroad related to the detention of individuals pending investigation, and 3) alternative measures to prevent the accused from escaping, tampering with evidence, or posing a danger, all without the need for issuing them a detention warrant. This qualitative study involved the analysis of information compiled from various documents and presented in a descriptive form to identify additional legal measures that courts may employ in order to conduct provisional release on the accused individuals without resorting to issuing them a detention warrant.

The results showed that 1) the Universal Declaration of Human Rights, the European Convention on Human Rights, the International Covenant on Civil and Political Rights, and the United Nations minimum standards for non-detention collectively ensure and safeguard individuals' right to the provisional release by introducing alternative measures to restrict their liberty. 2) Detention of individuals within the jurisdiction of the French Republic and the Federal Republic of Germany will be given to the necessity of confinement. In cases where it becomes evident that detention lacks a compelling justification, the court will opt for release without any collateral requirements. Instead, the alternative measures will be employed, such as regular court appearances, non-relocation, refraining from contacting the victim or implementing other conditions aimed at preventing the accused from engaging in further criminal activities. In Thailand, the provisional release is considered through the application of judicial restraint measures, often requiring the accused to pledge or promise their appearance at scheduled appointments or summons in the case. The Provisional release may be granted without the need for collateral, with the competent official having the authority to impose specific conditions regarding the whereabouts of the temporarily released individual. Furthermore, they may institute additional conditions to ensure compliance with the provisional release, including the utilization of electronic monitoring devices to prevent escape or mitigate any potential dangers or harm that could arise from such provisional release. Lastly, 3) according to the regulations of the President of the Supreme Court on Rules and Procedures Relating to Criminal Orders or Warrants (No. 5), B.E. 2565, as well as the Regulations of the President of the Supreme Court on Provisional Release and Bail Procedures in Criminal Cases, B.E. 2565, which establish rules consistent with the judicial control measures of the Republic of France and the Federal Republic of Germany, certain provisions allow for the adoption of alternative measures instead of the security or bail system, without the issuance of a detention warrant. In this context, the authority responsible for temporarily releasing the accused is vested with the discretion to forego the issuance of a detention warrant and instead opt for the temporary release of the accused by implementing judicial measures, as outlined in the aforementioned criteria. Moreover, Article 87 of the Criminal Procedure Code has

been amended to align with the practices of the Republic of France and the Federal Republic of Germany in this regard.

Keywords: Judicial Control Measures, Provisional Release, Issuance of a Detention Warrant

ความสำคัญของปัญหา

ในคดีอาญานั้นในกระบวนการและขั้นตอนการดำเนินคดี หลังจากมีการจับกุมหรือควบคุมตัวบุคคล ผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดไว้ในอำนาจรัฐโดยเจ้าพนักงานตำรวจแล้ว บุคคลนั้นย่อมต้องตกเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาและต้องถูกควบคุมตัวไว้ เพื่อดำเนินการสอบสวนหาข้อเท็จจริงฟ้องร้องดำเนินคดีถึงโทษแก่ผู้กระทำความผิดต่อไป ซึ่งพนักงานสอบสวนจะมีอำนาจควบคุมตัวผู้ถูกจับไว้ที่สถานีตำรวจนานที่สุด 48 ชั่วโมง นับแต่เวลาที่มาถึงที่สถานีตำรวจ เมื่อครบกำหนดหากไม่มีการประกันตัว พนักงานสอบสวนจะนำตัวไปศาล เพื่อให้ศาลพิจารณาว่าจะขังหรือปล่อยตัวผู้ต้องหาในระหว่างการสอบสวนซึ่งการที่ศาลจะขังหรือปล่อยผู้ต้องหานั้นตั้งอยู่บนหลักการสำคัญเรื่องหนึ่งโดยพิจารณาว่าผู้ต้องหาจะหลบหนี จะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือจะไปก่อเหตุอันตรายให้กับผู้อื่นหรือสังคมหรือไม่ ถ้าใช่ก็ควรขัง ถ้าไม่ใช่ก็ควรปล่อย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 29 วรรคสาม บัญญัติไว้ว่า “การควบคุมหรือคุมขังผู้ต้องหาหรือจำเลยให้กระทำได้เพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อป้องกันมิให้มีการหลบหนี” ซึ่งจะเห็นว่าการขังระหว่างดำเนินคดีอาญาดังกล่าวกระทำได้เพียงเหตุเดียวเท่านั้น แต่ทว่าความจริงแล้วเหตุแห่งการขังระหว่างการสอบสวน มีได้หลายเหตุเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของสังคม ซึ่งเหตุแห่งการขังเพื่อป้องกัน มิให้หลบหนีเป็นเพียงหนึ่งในหลาย ๆ เหตุเท่านั้น แม้การขังผู้ต้องหาระหว่างการสอบสวนสามารถกระทำได้โดยเหตุต่าง ๆ หลายเหตุ แต่การขังระหว่างการดำเนินคดีอาญาควรนำมาใช้เพียงชั่วคราว และนำมาใช้เป็นมาตรการสุดท้าย กล่าวคือ ควรมีการกำหนดมาตรการอื่นที่ป้องกันมิให้ผู้ต้องหาหลบหนี ยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือก่อเหตุอันตราย ศาลควรนำมาตรการอื่นมาบังคับใช้ก่อน เนื่องจากข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการออกคำสั่งหรือหมายอาญา (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2565 ข้อ 44/1 ได้มีการกำหนดว่า “แม้เป็นกรณีที่มีเหตุออกหมายขัง แต่ถ้าศาลเห็นว่ายังมีวิธีป้องกันมิให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนี หรือยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือก่อเหตุอันตรายประการอื่นได้ ศาลจะงดออกหมายขังและปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นก็ได้...” ซึ่งข้อบังคับดังกล่าวเห็นว่าเป็นเพียงข้อบังคับ ซึ่งศาลสามารถใช้ดุลยพินิจที่จะพิจารณาตามข้อบังคับดังกล่าว เป็นการให้อำนาจผู้พิพากษาในการพิจารณาเพื่อนำมาเป็นเหตุผลในการออกหมายขัง ซึ่งอาจทำให้ผู้ต้องหาต้องถูกควบคุมหรือกักขังไว้โดยมิได้มีการกำหนดให้ใช้มาตรการอื่นแทน อย่างไรก็ตามการจะควบคุมหรือกักขังตัวบุคคลใดควรกระทำได้เพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อให้การดำเนินคดีเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและเป็นหลักประกันว่ามีตัวผู้ต้องหาไว้ในกรณีดำเนินคดี ทั้งนี้เพราะการควบคุมตัวบุคคลใดไว้ในอำนาจรัฐนั้น ถือเป็นกรกระทำที่มีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของบุคคลอย่างมาก ฉะนั้นการที่จะควบคุมหรือกักขังบุคคลใดจะต้องมีเหตุจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดีอย่างแท้จริง และต้องเป็นการกระทำภายใต้หลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น

ในการดำเนินคดีอาญา จะมีบทสันนิษฐานสำคัญประการหนึ่งว่า “ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษา อันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้” ซึ่งเป็นถ้อยคำของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 29 วรรคสอง ที่รับรองหลักสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริสุทธิ์ (presumption of innocence) ว่าเป็นหลักการที่ทำหน้าที่เป็นเครื่องมือในการปกป้องสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของผู้ต้องหาหรือจำเลย โดยให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าเป็นผู้กระทำผิดและ

ได้รับการรับรองว่าเป็นหนึ่งในสิทธิของปวงชนชาวไทย ซึ่งจะเห็นได้ว่าหลักสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์เป็นหลักการใช้กันอย่างสากล แม้ในทางปฏิบัติอาจจะตรงกันข้ามก็ตาม เมื่อหลักการดังกล่าวต่างให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์ ดังนั้นการนำตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยซึ่งถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดทางอาญามาควบคุมหรือกักขังไว้เพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดี โดยมีได้มีการใช้มาตรการอื่นในการป้องกันเหตุก่อน ซึ่งเห็นว่าเป็นปัญหาในทางกฎหมาย จึงจำเป็นต้องทำการศึกษาเพื่อกำหนดมาตรการทางกฎหมายอื่นที่ศาลจะนำมาใช้ปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาได้โดยไม่ต้องออกหมายจับ

การปฏิบัติตามบทบัญญัติว่าด้วยเรื่องการควบคุมหรือกักขังบุคคลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทยดังกล่าวยังคงล้าหลัง และไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติในปฏิญญาสากล หรือกติการะหว่างประเทศ ICCPR หรือแม้กระทั่งรัฐธรรมนูญที่บังคับใช้อยู่ ทำให้เกิดปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายในทางปฏิบัติ โดยเฉพาะเมื่อมีการจับกุมหรือควบคุมตัวผู้ต้องหา ศาลหรือตำรวจจะต้องควบคุมหรือกักขังเอาไว้ก่อนจนกว่าจะได้รับการอนุญาตจากศาลให้ปล่อยชั่วคราว ซึ่งหมายถึงการมีวิธีปฏิบัติแบบ “ขังเป็นหลัก” และ “ปล่อยชั่วคราวเป็นข้อยกเว้น” ซึ่งการกักขังเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพอย่างร้ายแรงกระทบต่อเสรีภาพและความมั่นคงในชีวิตและร่างกาย โดยเมื่อพนักงานสอบสวนยื่นคำร้องขอฝากขังผู้ต้องหาระหว่างการสอบสวน หากไม่ยอมถูกขังก็ต้องให้ญาติไปยื่นคำร้องขอประกันตัว ซึ่งกระบวนการออกหมายจับในศาลไทยนั้น พนักงานสอบสวนไปยื่นคำร้องที่ศาลโดยตรง หากไม่ได้รับอนุญาตให้ “ปล่อยชั่วคราว” เนื่องจากศาลมีคำสั่งไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว หรือปล่อยชั่วคราวโดยมีการกำหนดหลักประกันที่สูงเกินที่ผู้ต้องหาไม่สามารถหาหลักประกันมาได้ ผู้ต้องหาจึงถูกนำไปขังไว้ในเรือนจำร่วมกับนักโทษ ซึ่งเป็นผู้ต้องหาที่อยู่ในระหว่างการสอบสวน เมื่อพิจารณาแล้ว เห็นว่าบุคคลเหล่านั้นนับว่ายังเป็นผู้บริสุทธิ์อยู่ ดังนั้นจึงมีโอกาที่จะได้แสวงหาพยานหลักฐานในการต่อสู้คดีเพื่อพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตนได้อย่างเต็มที่

จากปัญหาดังที่กล่าวมา จึงได้ทำการศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายอื่นที่ศาลจะนำมาใช้ปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาโดยไม่ต้องออกหมายจับ ซึ่งถือตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการคำสั่งหรือหมายอาญา (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2565 ข้อ 44/1 เป็นเพียงข้อบังคับ ยังไม่มีมาตรการทางกฎหมายออกมารองรับ และเป็นดุลพินิจของศาลโดยแท้ในการพิจารณาว่าจะออกหมายจับและปล่อยชั่วคราวโดยการนำมาตรการอื่นมาบังคับใช้หรือไม่ ซึ่งเห็นว่ามาตรการอื่นในการป้องกันมิให้หลบหนี หรือยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือก่อเหตุอันตราย สอดคล้องกับเงื่อนไขในการปล่อยชั่วคราวของฝรั่งเศสในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 138 “การขังเป็นมาตรการสุดท้ายที่ศาลจะสั่งได้เฉพาะเมื่อมาตรการ การควบคุมโดยศาล หรือ มาตรการควบคุมที่บ้านโดยวิธีการอิเล็กทรอนิกส์ ใช้ไม่ได้ผลเท่านั้น” ซึ่งหากจะนำเงื่อนไขดังกล่าวมากำหนดเป็นมาตรการเพื่อให้ศาลสามารถบังคับใช้ได้ โดยไม่ต้องยึดติดกับแนวทางที่ปฏิบัติสืบต่อกันมาซึ่งอาจทำให้ศาลสามารถปล่อยชั่วคราวโดยไม่ต้องออกหมายจับ อีกทั้งการใช้ดุลพินิจพิจารณาปล่อยชั่วคราวโดยไม่ได้มีการนำมาตรการอื่นมาใช้แทนนั้นอาจมิได้พิจารณาถึงความจำเป็นในการเอาตัวบุคคลไว้ในอำนาจรัฐ ซึ่งในทางปฏิบัติยังคงมีการตีความกฎหมายโดยคลาดเคลื่อนไปจากหลักสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริสุทธิ์ โดยการใช้พยานหลักฐานตามฟ้องของพนักงานสอบสวนมาเป็นเหตุในการขังและไม่ปล่อยชั่วคราวซึ่งขัดกับหลักการต่าง ๆ และยังไม่เข้าข้อยกเว้นตามมาตรา 108/1 แม้จะมีข้อบังคับหรือคำแนะนำของประธานศาลฎีกาที่ให้ศาลงดออกหมายจับและปล่อยชั่วคราวได้ แต่ก็ยังเป็นดุลพินิจของศาลในการพิจารณาซึ่งส่วนใหญ่ในทางปฏิบัติไม่ได้นำมาใช้ หากผู้มีอำนาจในการปล่อยชั่วคราวได้นำเอาระเบียบข้อนี้ไปปรับใช้จริง ในทางปฏิบัติย่อมเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่ผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาญา และก่อให้เกิดความเสมอภาคภายใต้กฎหมาย แต่การแก้ไขปัญหานี้ต้องแก้ไขกฎหมายให้มีสภาพบังคับ เพื่อให้หลักการเรื่องการขังเป็นเรื่องชั่วคราว และเป็นมาตรการสุดท้าย ปรากฏอยู่ในกฎหมาย ซึ่งในการฝากขังครั้งแรกสำคัญมาก ไม่ควรพิจารณาออกหมายจับก่อน เมื่อพนักงานสอบสวนนำตัวผู้ต้องหาพบศาล ควรกำหนดให้ศาลพิจารณาใช้มาตรการเพื่อ

ป้องกันมิให้ผู้ต้องหาหลบหนี ยุ่งเหยิงพยานหลักฐาน ก่อเหตุอันตราย แบบมาตรการควบคุมโดยศาล กำหนดเงื่อนไข ให้ปฏิบัติ ให้มารายงานตัว กำหนดห้ามเข้าใกล้ผู้เสียหาย ห้ามมั่วสุมกับผู้ร่วมกระทำผิด ห้ามครอบครองอาวุธ ห้ามดื่มสุรา เป็นต้น หรือใช้มาตรการควบคุมที่บ้านด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์เป็นอันดับแรก แม้ผู้ต้องหาไม่ได้ขอ ประกันตัว เฉพาะในกรณีที่ศาลเห็นว่าไม่สามารถใช้มาตรการอื่นใดได้แล้ว การออกหมายชั่วคราว ควรจะเป็น มาตรการสุดท้ายในกรณีที่จำเป็น เพื่อเป็นการปรับมาตรฐานในการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลย ตามหลัก สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริสุทธิ์ (presumption of innocence) เพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างแท้จริง และมี ประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาถึงแนวคิด ทฤษฎี และมาตรการในการควบคุมหรือกักขังบุคคลไว้ในระหว่างการสอบสวน
2. เพื่อศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายทั้งในส่วนของประเทศไทยและของต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการ ควบคุมตัวบุคคลไว้ระหว่างการสอบสวน
3. เพื่อศึกษาถึงมาตรการอื่นเพื่อป้องกันมิให้ผู้ต้องหาหลบหนี ยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน ก่อเหตุอันตราย โดยไม่ต้องออกหมายชั่ง

สมมติฐานของการศึกษา

ปัจจุบันรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการคำสั่งหรือหมายอาญา (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2565 และข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยการปล่อยชั่วคราวและวิธีเรียกประกันในคดีอาญา พ.ศ. 2565 ข้อ 8 และข้อ 9 ให้ตุลพิณิจศาลใช้มาตรการอื่นแทนการออกหมายชั่งแล้ว แต่ศาลยังไม่มีกรอบตุลพิณิจหรือกฎหมาย กำหนดเหตุอื่น ดังนั้นควรแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาให้สอดคล้องกับข้อบังคับของประธานศาลฎีกา

ขอบเขตของการศึกษา

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะศึกษาถึง แนวคิด ทฤษฎี และมาตรฐานในการควบคุมหรือกักขังบุคคลไว้ระหว่างการ สอบสวน เพื่อเป็นการนำมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับมาตรการในการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยในประเทศไทยเป็นสำคัญ โดยจะทำการศึกษาจากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการ คำสั่งหรือหมายอาญา (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2565 และข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยการปล่อยชั่วคราวและวิธี เรียกประกันในคดีอาญา พ.ศ. 2565 ข้อ 8 และข้อ 9 รวมไปถึงบทกฎหมายของต่างประเทศ ได้แก่ สาธารณรัฐ ฝรั่งเศส สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับหลักเกณฑ์และมาตรการในการกักขังผู้ต้องหาไว้ก่อนการ พิจารณา

วิธีดำเนินการศึกษา

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) กล่าวคือ เป็นการศึกษา ค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) อาทิ กฎหมาย หนังสือ ตำรา บทความวิชาการ เอกสารวิจัย วารสารที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ เป็นต้น และนำมาเรียบเรียงเป็นบทพรรณนาความ เพื่อนำมา กำหนดมาตรการเพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดมาตรการอื่นแทนการออกหมายชั่ง

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล ปรากฏรายละเอียด ดังนี้

1) ผลการวิจัย

จากการศึกษา ผู้ศึกษาได้ค้นพบข้อมูลด้านกฎหมายเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายในการปล่อยชั่วคราว แทนการออกหมายจับ โดยสามารถแยกพิจารณาจากกฎหมายของประเทศไทย กฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายของต่างประเทศ ดังนี้

(1) กฎหมายของประเทศไทย

ก) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติรับรองสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทยที่เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวไว้ในหมวด 3 มาตรา 29 วรรคสอง และวรรคสาม นั้น ในกรณีตามวรรคสอง ได้กล่าวถึงสิทธิและเสรีภาพในเรื่องของบทสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยจะมีความผิดก่อนการฟ้องคดี หรือหลักสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริสุทธิ์ (Presumption of Innocence) เป็นหลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาในระหว่างที่ยังไม่มีคำพิพากษา จะปฏิบัติต่อผู้ต้องหาเช่นเดียวกับผู้ที่กระทำความผิดไม่ได้ ซึ่งในวรรคสามก็ได้กำหนดให้การควบคุมตัวหรือคุมขังผู้ต้องหาไม่อาจกระทำได้ แต่อย่างไรก็ดีหากมีความจำเป็นเพื่อป้องกันการหลบหนีของผู้ต้องหาหรือจำเลยก็สามารถควบคุมตัวหรือคุมขังผู้ต้องหาหรือจำเลยได้

การจำกัดสิทธิและเสรีภาพในการควบคุมหรือกักขังผู้ต้องหาไว้ก่อนมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิดจริง ตามฟ้อง ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ จึงส่งผลกระทบต่อผู้ต้องหาจากการถูกจำกัดเสรีภาพ ไม่มีโอกาสที่จะต่อสู้คดี เพื่อพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตนได้อย่างเต็มที่ และยังมีผลกระทบต่อสังคม ทำให้สูญเสียอิสรภาพ ขาดรายได้ สูญเสียโอกาสต่าง ๆ ทางสังคม ดังนั้นผู้ต้องหาจึงต้องได้รับสิทธิในการต่อสู้คดีอย่างเพียงพอ ซึ่งรวมถึงสิทธิในการปล่อยชั่วคราว การขอปล่อยตัวชั่วคราวนั้นจึงเป็นการขออนุญาตให้ผู้ต้องหาพ้นจากการควบคุมของเจ้าพนักงานหรือศาล ตามระยะเวลาที่กำหนด เพื่อไม่ให้ผู้ต้องหาถูกควบคุมหรือขังเป็นเวลานานเกินกว่าความจำเป็นในระหว่างการสอบสวน ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้รับรองสิทธิในการได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวเป็นหลัก และการไม่อนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราวนั้นเป็นข้อยกเว้น

ข) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ก็ได้วางหลักไว้ว่า เมื่อบุคคลใดถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญา ในการดำเนินคดีกับบุคคลนั้นต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ จนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดจริง ดังนั้นทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมในการดำเนินการเพื่อพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของบุคคลนั้น จะปฏิบัติต่อเขาเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดไม่ได้ แต่ในบางกรณีการใช้มาตรการบังคับของรัฐกับผู้ถูกกล่าวหา ก็ยังมีความจำเป็น มิฉะนั้นการดำเนินคดีของรัฐย่อมไม่อาจกระทำได้ กรณีจึงมีความจำเป็นที่รัฐต้องควบคุมตัวบุคคลไว้ในอำนาจรัฐ แต่การควบคุมตัวบุคคลไว้ในอำนาจรัฐมิใช่เอาตัวไว้เพื่อความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานหรือศาลเท่านั้น แต่ต้องเป็นการเอาตัวไว้เพราะความจำเป็นในกรณีที่ไม้อาจหลีกเลี่ยงได้เท่านั้น กล่าวคือรัฐจะควบคุมตัวผู้ถูกกล่าวหาไว้ในอำนาจรัฐเฉพาะในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาจะมีพฤติการณ์จะหลบหนี จะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือจะไปก่ออันตรายประการอื่น ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องควบคุมตัวบุคคลนั้นไว้ในอำนาจรัฐเพื่อวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้ (1) เพื่อให้การดำเนินคดีเป็นไปอย่างเรียบร้อย (2) เพื่อประกันการมีตัวของผู้ต้องหาหรือจำเลยในการดำเนินคดีและ (3) เพื่อประกันการบังคับโทษ ดังนั้น นอกจากจะพิจารณาว่าผู้ต้องหาจะถูกควบคุมตัวไว้ในอำนาจของรัฐหรือไม่นั้น ต้องพิจารณาถึงเหตุแห่งการออกหมายจับ การควบคุมตัว และการปล่อยชั่วคราวด้วย เพราะเหตุทั้งหลายมีความสัมพันธ์กัน ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็นทั้ง “เหตุที่เป็นเหตุหลัก” คือ เหตุอันควรเชื่อว่าจะหลบหนี เหตุอันควรเชื่อว่าจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน และเหตุอันควรเชื่อว่าจะก่ออันตรายประการอื่น

ส่วน “เหตุที่เป็นเหตุรอง” คือ เหตุแห่งความร้ายแรงของความผิด ซึ่งหากแบ่งแยกได้ตามความจำเป็นของสาเหตุหลักและสาเหตุรองแล้ว เราก็จะสามารถพิจารณาได้ว่ากรณีใดถือเป็นกรณีที่ถือว่าเป็นความจำเป็นในการเอาตัวบุคคลไว้ในอำนาจรัฐ และ “เหตุที่เป็นเหตุรอง” หรือเป็นกรณีเกี่ยวกับความรุนแรงของการกระทำความผิด ว่ามีความรุนแรงมากเพียงใด จะมีความรุนแรงถึงขั้นที่จะมีผลกระทบต่อ การควบคุมตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยหรือไม่ กรณีดังกล่าวนี้ย่อมไม่แน่นอนเสมอไปว่าการดำเนินคดีจะไม่อาจเป็นไปได้โดยเรียบร้อยและจะขัดขวางต่อการมีตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยในการดำเนินคดีเหตุความร้ายแรงของความผิดจึงเป็น “เหตุที่เป็นเหตุรอง”

ค) ข้อบังคับ ของประธานศาลฎีกาเกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวและการออกหมาย

ข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการออกคำสั่งหรือหมายอาญา (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2565 ข้อ 44/1 ข้อบังคับดังกล่าวได้กำหนดถึงกรณีการออกหมายซึ่ง ว่าหากศาลเห็นว่ายังมีวิธีการหรือมาตรการอื่นเพื่อป้องกันมิให้ผู้ต้องหาหลบหนี หรือยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือก่อเหตุอันตรายประการอื่น ศาลจะงดออกหมายซึ่งนั้นก็ได้

ข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยการปล่อยชั่วคราวและวิธีเรียกประกันในคดีอาญา พ.ศ. 2565 ข้อ 8 และข้อ 9 ข้อบังคับดังกล่าวได้กำหนดถึงกรณีแม้มีเหตุตามกฎหมายที่จะออกหมายซึ่ง แต่หากศาลเห็นว่าการกำกับดูแลสามารถช่วยลดความเสี่ยงที่ผู้ต้องหาจะหลบหนีหรือก่ออันตรายหรือความเสียหายในระหว่างปล่อยชั่วคราว ก็ให้ มีคำสั่งปล่อยชั่วคราวได้ โดยใช้การกำกับดูแลและการเรียกประกัน

(2) กฎหมายระหว่างประเทศ

ก) ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน Universal Declaration of Human Rights (UDHR) สำหรับใน ส่วนที่เกี่ยวกับสิทธิที่จะได้รับการปล่อยชั่วคราวนั้น มีการบัญญัติรับรองไว้ในปฏิญญาฯ ข้อ 1 ข้อ 7 ข้อ 9 ข้อ 10 และข้อ 11 (1) หลักการในปฏิญญาสากลฉบับนี้ ในเรื่องของการปล่อยชั่วคราวได้รับรองสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลย ในคดีอาญาว่า เมื่อผู้ใดถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญาจะต้องได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริสุทธิ์จนกว่าจะ พิสูจน์ได้ว่ามีความผิดจริงตามกฎหมาย ผู้ถูกกล่าวหาจึงควรมีสสิทธิต่างที่จะได้รับอิสรภาพในระหว่างการดำเนินคดีด้วยการปล่อยชั่วคราว ซึ่งจะต้องมีการปล่อยชั่วคราวผู้ถูกกล่าวหาเป็นหลัก เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ไปแสวงหา พยานหลักฐานในการพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตนได้อย่างเต็มที่ ยกเว้นจะมีเหตุอันสมควรบางกรณีที่ไม่สามารถปล่อย ชั่วคราวได้ ซึ่งจะต้องไม่พิจารณาถึงการไม่มีหลักประกัน เพราะหากพิจารณาในเรื่องของหลักประกันด้วยแล้ว จะถือเป็นการเลือกปฏิบัติเฉพาะบุคคลที่มีฐานะ ย่อมได้รับการประกันตัว แต่ในทางตรงกันข้ามผู้ที่ไม่มีหลักประกัน ย่อมไม่สามารถได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว ทำให้เกิดความไม่เสมอภาคและเป็นการเลือกปฏิบัติในการได้รับสิทธิ ดังกล่าว ซึ่งทุกคนควรมีสสิทธิต่างที่จะได้รับความคุ้มครองเท่าเทียมกันจากการเลือกปฏิบัติใด ๆ

ข) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR) รับรองสิทธิมนุษยชนในส่วนที่เกี่ยวกับสิทธิในการปล่อยชั่วคราวไว้ในข้อ 9 (1) (2) และข้อ 14 (2) (3) ซึ่งจากกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ.1966 ข้อ 9 (1) และ ข้อ 14 (3) ได้มีการบัญญัติรับรองสิทธิในการปล่อยตัวชั่วคราวไว้เหมือนกับ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) ในข้อ 9 และข้อ 11 (1) ทั้งนี้ ได้มีการบัญญัติรับรองเพิ่มเติมเกี่ยวกับ

สิทธิในการปล่อยชั่วคราว กล่าวคือ ปล่อยตัวชั่วคราวเป็นหลัก ส่วนการควบคุมตัวเป็นข้อยกเว้น และให้เรียกหลักประกันได้ แต่เพียงเพื่อเป็นหลักประกันว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยจะมาปรากฏตัวในการพิจารณาหรือการบังคับคดีเท่านั้น

ค) มาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยการไม่ควบคุมตัว (กฎแห่งกรุงโตเกียว) United Nations Standard Minimum Rules for Non-custodial Measures (The Tokyo Rules) กฎมาตรฐานฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายพื้นฐานที่จะส่งเสริมการใช้มาตรการไม่ควบคุมตัวเพื่อลดการใช้โทษจำคุก ควบคุมไปกับการกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำในการคุมครองบุคคลที่ต้องถูกใช้มาตรการทางเลือกอื่นที่ใช้แทนโทษจำคุก ทำให้มีแนวคิดที่จะใช้มาตรการอื่นแทนการลงโทษจำคุก โดยจะใช้โทษจำคุกกับเพียงผู้ที่กระทำความผิดร้ายแรง มีความเสี่ยงสูงที่จะกระทำความผิดซ้ำ และอันตรายต่อสังคมเท่านั้น ส่วนผู้กระทำความผิดเล็ก ๆ น้อย ๆ จะใช้มาตรการอื่นแทนซึ่งมาตรการในการปล่อยชั่วคราวก็เป็นหนึ่งในมาตรการตามข้อกำหนดดังกล่าว สำหรับการคุมขังในชั้นตอนก่อนขึ้นพิจารณาคดีนั้น พึงนำมาใช้ก็ต่อเมื่อเป็นหนทางสุดท้ายที่ไม่มีวิธีการอื่นที่เหมาะสมกว่าแล้วเท่านั้น โดยต้องคำนึงถึงความจำเป็นต่อการสอบสวน ความผิดตามข้อกล่าวหา ตลอดจนการคุ้มครองสังคมและผู้เสียหายเป็นสำคัญ อีกทั้งการนำเอาการคุมขังในชั้นตอนก่อนขึ้นพิจารณาคดีมาใช้นั้น จะต้องไม่เกินไปกว่าความจำเป็นสำหรับเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองสังคม การป้องกันอาชญากรรม การส่งเสริมการเคารพต่อกฎหมายบ้านเมืองและสิทธิของผู้เสียหาย อีกทั้งพึงปฏิบัติโดยเคารพต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และอย่างมีมนุษยธรรมด้วย ในขณะเดียวกันผู้กระทำความผิดพึงมีสิทธิที่จะอุทธรณ์ต่อศาลหรือ องค์กรอื่นที่มีอำนาจหน้าที่เพื่อตรวจสอบความถูกต้องชอบธรรมของการคุมขัง ในกรณีที่มีการคุมขังในชั้นตอนก่อนขึ้นพิจารณาคดีนั้น

(3) กฎหมายของต่างประเทศ

ก) สาธารณรัฐฝรั่งเศส โดยหลักเกณฑ์ทั่วไปแล้ว เมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น และพนักงานตำรวจจับกุมตัวผู้ต้องหาได้แล้ว ระยะเวลาการควบคุมตัวของฝรั่งเศสนั้นโดยหลักทั่วไปแล้วในชั้นพนักงานสอบสวนจะสามารถควบคุมตัวผู้ต้องหาไว้ได้ 24 ชั่วโมง และสามารถขยายเวลาควบคุมตัวได้อีก หลักการทั่วไปในการปล่อยชั่วคราวของฝรั่งเศสนั้น ได้มีการกำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (Code de Procedure Penale หรือ C.P.P.) มาตรา 137 ซึ่งกำหนดไว้เป็นหลักว่า “บุคคลใดซึ่งอยู่ภายใต้การพิจารณาคดีของศาล จะต้องได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์และยังคงได้รับอิสรภาพ อย่างไรก็ดี หากระบบการสอบสวนนั้นมีความจำเป็น หรือเพื่อให้เป็นไปตามมาตรการเพื่อความระมัดระวัง บุคคลผู้นั้นอาจถูกบังคับโดยการวินิจฉัยของศาล ถ้าหากบุคคลนั้นไม่สามารถแสดงให้เห็นที่พอใจแก่ศาลได้ ในกรณีที่มีความพิเศษอย่างยิ่งบุคคลนั้นอาจจะถูกคุมขังไว้ในอำนาจได้” ด้วยเหตุตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส มาตรา 137 ดังกล่าว จะเห็นได้ว่าโดยหลักแล้วผู้ถูกดำเนินคดีอาญาในฝรั่งเศสย่อมได้รับการปล่อยชั่วคราวเสมอ ส่วนในการคุมขังผู้ถูกดำเนินคดีอาญานั้นถือเป็นมาตรการสุดท้าย นอกจากนี้ในการพิจารณาคำร้องเกี่ยวกับปล่อยชั่วคราว ผู้พิพากษาที่ดูแลในเรื่องเสรีภาพและการควบคุมตัวอาจมีการคำสั่งเกี่ยวกับการสั่งขยายระยะเวลาในการควบคุมตัวหรือยกคำร้องขอปล่อยชั่วคราว โดยการคำสั่งนั้นต้องพิจารณาจากข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายเกี่ยวกับเหตุที่การสืบสวนยังไม่เพียงพอต่อการพิจารณาคดีของศาล และต้องแสดงเหตุผลในการควบคุมตัวตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ฝรั่งเศส มาตรา 143-1 และ 144 เท่านั้น และคำสั่งของศาลที่ให้ผู้ดูแลคดีตกอยู่ภายใต้มาตรการควบคุมทางตุลาการ จะต้องแสดงเหตุแห่งความจำเป็น ซึ่งได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส มาตรา 138 ดังนี้ ห้ามเดินทางออกนอกพื้นที่ที่ผู้พิพากษาไต่สวน หรือผู้พิพากษาเกี่ยวกับเสรีภาพและควบคุมตัวได้ กำหนดไว้และห้ามเปลี่ยนแปลงที่อยู่ ห้ามออกไปจากภูมิลำเนาหรือท้องที่ที่อาศัยที่กำหนดโดยผู้พิพากษาไต่สวน ห้ามไปยังสถานที่ที่ผู้พิพากษาไต่สวน หรือผู้พิพากษาเกี่ยวกับเสรีภาพและ ควบคุมตัวได้กำหนดไว้ ให้รายงานตัวต่อผู้พิพากษาไต่สวนหรือผู้พิพากษาเกี่ยวกับเสรีภาพและควบคุมตัวกรณีออกนอกเขตพื้นที่ที่จะได้กำหนดไว้ ให้ส่งมอบเอกสารส่วนตัวทุกอย่าง ห้ามเข้าไปเกี่ยวข้องกับอาชีพหรือกิจกรรมทางสังคมบางอย่าง ห้ามครอบครองหรือพกพาอาวุธ เป็นต้น

ข) สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี การปล่อยชั่วคราวและเหตุออกหมายจับ ในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีต้องมีเหตุน่าเชื่อว่า ถ้าปล่อยไปจะเป็นอันตรายต้องมีเหตุน่าเชื่อว่าผู้ต้องหาจะหลบหนีในกรณีนี้ผู้พิพากษาอาจสั่งปล่อยชั่วคราวได้โดยอาจกำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ ให้ผู้ต้องหาปฏิบัติตามต้องมีเหตุที่ผู้ต้องหาไม่มีความเสี่ยงที่จะข่มขู่พยานต้องมีเหตุที่ผู้ต้องหาไม่มีความเสี่ยงที่จะไปกระทำความผิดอีก เจ้าพนักงานตำรวจจับตัวผู้ต้องหาได้ต้องนำผู้ต้องหาไปศาลทันที หรืออย่างช้าที่สุด ในวันรุ่งขึ้นการปล่อยชั่วคราวนั้นมีเงื่อนไขให้ผู้ต้องหาไปรายงานตัวต่อศาล สำนักงานอัยการ หรือสำนักงานอื่นตามที่กำหนด หากผู้ต้องหาจะไม่ไปติดต่อกับผู้ถูกกล่าวหาอื่น หรือพยานที่ยืนยัน การกระทำความผิดในคดีนั้น หรือป้องกันไม่ให้ผู้นั้นไปกระทำความผิดอีก ศาลอาจกำหนดให้ผู้ต้องหา ยืนยันประกันตามที่กำหนด หากผู้ต้องหาทำผิดเงื่อนไขที่ศาลกำหนด โดยหลบหนีไม่ไปรายงานตัว ตามที่กำหนดศาลมีอำนาจออกคำสั่งบังคับตามหมายจับเดิมที่มีอยู่แล้ว และแบบวางเงินสด หรือหลักทรัพย์อื่น หรือการจำนำ หรือโดยการค้ำประกันจากบุคคลที่เหมาะสม โดยศาลจะเป็นผู้กำหนดจำนวน และประเภทของประกันและหลักประกันนั้นตามความเหมาะสม โดยเงื่อนไขในการปล่อยชั่วคราวตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี คือการปล่อยชั่วคราวโดยมีเงื่อนไข เช่น ให้ผู้ต้องหาไปรายงานตัวต่อศาล สำนักงานอัยการ หรือสำนักงานอื่นตามที่กำหนด โดยมีเงื่อนไขว่าในเวลาอื่น ๆ ผู้ต้องหาจะไม่ไปติดต่อกับผู้กล่าวหาอื่น ๆ หรือพยานที่ยืนยันการกระทำความผิดในคดีนั้น หรือเงื่อนไขอื่น ๆ ที่จะเป็นการป้องกันการป้องกันไม่ให้ผู้นั้นไปกระทำความผิดอีก ทั้งนี้ ศาลอาจกำหนดให้ผู้ต้องหายืนยันประกันตามที่กำหนด ซึ่งหากผู้ต้องหาทำผิดเงื่อนไขที่ศาลกำหนด หรือได้เตรียมการจะหลบหนี หรือไม่ไปรายงานตัวตามที่กำหนด หรือมีพฤติการณ์อื่นที่ทำให้จำเป็นต้องจับกุมตัวใหม่ก็ให้ศาลมีอำนาจออกคำสั่งตามหมายจับเดิมที่มีอยู่แล้ว และการปล่อยชั่วคราวโดยการวางเงินสด หรือหลักทรัพย์อื่น หรือการจำนำ หรือการค้ำประกันโดยบุคคล ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี มาตรา 116

2) อภิปรายผล

จากผลการศึกษาถึงรายละเอียดของกฎหมายเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายในการปล่อยชั่วคราวแทนการออกหมายจับ ทั้งในส่วนของการกฎหมายของประเทศไทย กฎหมายระหว่างประเทศ และกฎหมายของต่างประเทศ สามารถนำมาอภิปรายเป็นผลการศึกษาได้ ดังนี้

1) ระบบการปล่อยชั่วคราวในสาธารณรัฐฝรั่งเศสและสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจจะไม่อนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราว หากผู้ต้องหาหรือจำเลยมีพฤติการณ์ที่จะหลบหนี หรือจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือจะไปก่ออันตรายประการอื่น โดยหากไม่มีเหตุจำเป็นดังกล่าวแล้ว ย่อมอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวได้เสมอและไม่จำเป็นต้องเรียกประกันในการอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวแต่อย่างใด โดยมีการกำหนดให้ใช้มาตรการอื่นแทน จะเห็นได้ว่าไม่ว่าจะเป็นฝรั่งเศสหรือเยอรมัน ต่างพยายามให้หลักประกันสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหา โดยเฉพาะ

การคุ้มครองผู้ต้องหาไม่ให้ถูกควบคุมหรือคุมขังนานเกินควรจากอำนาจรัฐ เพราะถือว่าเป็นหลักการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคล เพื่อป้องกันการละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชนโดยเฉพาะและคุ้มครองจากการใช้อำนาจจับกุมควบคุม คุมขังตามอำเภอใจของรัฐ ดังนั้น ในการกำหนดเงื่อนไขหรือมาตรการสำหรับการอนุญาตให้ประกันตัวจึงไม่ได้คำนึงถึงฐานะของผู้ต้องหาเป็นสำคัญ แต่จะเน้นการปล่อยชั่วคราวโดยไม่มีประกัน และหลักประกันเป็นหลัก ด้วยการกำหนดเงื่อนไขหรือมาตรการอื่นที่สามารถใช้แทนหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวและพยายามหลีกเลี่ยงการนำหลักประกันมาเป็นเงื่อนไขในการพิจารณาอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว ซึ่งส่งผลให้ผู้ต้องหาที่เป็นคนยากจนได้รับโอกาสปล่อยชั่วคราวมากขึ้นเพื่อประโยชน์ในการแสวงหาพยานหลักฐานในการต่อสู้คดี นอกจากนี้ยังเป็นการแก้ปัญหาที่มีจำนวนผู้ต้องหาระหว่างสอบสวน ล้นคุกล้นเรือนจำ และเป็นการเพิ่มทางเลือกให้แก่ผู้วินิจฉัยคำร้องในการอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวโดยกำหนดมาตรการอื่นแทนการเรียกหลักประกันด้วย

2) สำหรับการควบคุมตัวบุคคลไว้ในอำนาจรัฐของประเทศไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 29 วรรค 3 ซึ่งวางหลักไว้ว่า “การควบคุมหรือคุมขังผู้ต้องหาหรือจำเลยให้กระทำได้เพียงเท่าที่จำเป็น เพื่อป้องกันมิให้มีการหลบหนี” ในการซึ่งระหว่างดำเนินคดีอาญาตามรัฐธรรมนูญจึงทำได้ด้วยเหตุเดียวคือเพื่อป้องกันมิให้หลบหนี เมื่อเปรียบเทียบเหตุแห่งการขังผู้ต้องหาในฝรั่งเศสมีถึง 7 เหตุ คือ 1) รักษาพยานหลักฐาน 2) หลีกเลี่ยงแรงกดดันต่อพยานผู้เสียหายและครอบครัว 3) หลีกเลี่ยงการพบปะระหว่างผู้ร่วมกระทำความผิด 4) คุ้มครองผู้ต้องหา 5) ป้องกันมิให้หลบหนี 6) ยุติการกระทำความผิดหรือป้องกันมิให้ไปกระทำความผิดอีก 7) ยุติความไม่สงบของประชาชน ส่วนในการควบคุมตัวบุคคลไว้ในอำนาจรัฐตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทยนั้น เมื่อได้ตัวผู้ต้องหาแล้ว ในระยะใดระหว่างสอบสวน ศาลจะออกหมายขังผู้ต้องหาก็ได้ เหตุที่จะขังได้มีดังนี้ (1) เมื่อมีหลักฐานตามสมควรว่าบุคคลใดน่าจะได้กระทำความผิดอาญาซึ่งมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสามปี หรือ (2) เมื่อมีหลักฐานตามสมควรว่าบุคคลใดน่าจะได้กระทำความผิดอาญาและมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะหลบหนี หรือจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือก่อเหตุอันตรายประการอื่น ในการร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวของประเทศไทยนั้นระหว่างฝากขังเมื่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการนำตัวมาขออนุญาตศาลฝากขังระหว่างสอบสวนยังไม่เสร็จสิ้นผู้ต้องหาไม่มีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวต่อศาล ซึ่งศาลจะมีคำสั่งอนุญาตคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวโดยไม่มีประกันหรือมีประกันหรือมีประกันและหลักประกัน ส่วนหลักเกณฑ์การพิจารณาคำร้องขอปล่อยตัวชั่วคราวจะกำหนดไว้ในมาตรา 108 ซึ่งบัญญัติรับรองสิทธิผู้ต้องหาพึงได้รับอนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราวเป็นหลัก ทั้งนี้เป็นไปตามดุลพินิจของเจ้าพนักงานหรือศาลแล้วแต่กรณี ส่วนการไม่อนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราวนั้นเป็นข้อยกเว้น โดยอาศัยเหตุตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายบัญญัติไว้โดยเฉพาะตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 108/1 ซึ่งการปล่อยชั่วคราวของไทยมีหลักการคล้ายกับฝรั่งเศส กล่าวคือ มีหลักการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุด และถือหลักการปล่อยชั่วคราวว่าปล่อยเป็นหลักและขังเป็นข้อยกเว้นเช่นกัน แต่ในฝรั่งเศสกรณีที่ศาลอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวนั้น ผู้พิพากษามักจะใช้เงื่อนไขแทนระบบการใช้หลักทรัพย์หรือเงินประกัน โดยเรียกมาตรการนี้ว่า การควบคุมโดยศาล ส่วนการขังชั่วคราว เป็นมาตรการสุดท้ายที่ศาลจะสั่งได้เฉพาะเมื่อมาตรการควบคุมโดยศาล หรือ มาตรการควบคุมที่บ้านโดยวิธีการอิเล็กทรอนิกส์ใช้ไม่ได้ผล ซึ่งในประเทศไทยนั้นในการพิจารณาการปล่อยชั่วคราวโดยการนำมาตรการควบคุมโดยศาลมาบังคับใช้เป็นอันดับแรก โดยไม่ต้องมีการออกหมายขังนั้นยังไม่ปรากฏ มีเพียงการให้ผู้ต้องหาสาบานหรือปฏิญาณตนว่าจะมาตามนัดหรือหมายเรียกในกรณีการปล่อยชั่วคราวโดยไม่มีประกัน ซึ่งการปล่อยในกรณีนี้จะใช้เฉพาะความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกิน 10 ปี และกรณีการอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว เจ้าพนักงานอาจปล่อยชั่วคราวโดยกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับที่อยู่ของผู้ถูกปล่อยชั่วคราว หรือกำหนดเงื่อนไขอื่นใดให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวปฏิบัติ หรือการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ในการตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทาง เพื่อป้องกันการหลบหนี หรือเพื่อป้องกันภัยอันตราย หรือ

ความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากการปล่อยชั่วคราวได้ก็ตาม จะเห็นได้ว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ฝรั่งเศสวางมาตรการควบคุมผู้ต้องหาหรือจำเลยระหว่างดำเนินคดีเป็นลำดับอย่างได้สัดส่วน หากพิจารณาประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและทางปฏิบัติของไทย เมื่อพนักงานสอบสวนยื่นคำร้องฝากขังผู้ต้องหาหรือจำเลยระหว่างสอบสวน หากผู้ต้องหาไม่ยื่นคำร้องประกันตัวก็จะถูกควบคุมและขังไว้ หากไม่ยอมถูกขังก็ต้องให้ญาติไปยื่นคำร้องขอประกันตัว ที่เรียกว่าการขอปล่อยชั่วคราว ถ้อยคำดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าในทางปฏิบัติของไทยจะใช้การขังเป็นหลัก และการปล่อยเป็นการชั่วคราว ซึ่งจะเห็นได้ว่าในส่วนของ การเรียกประกันหรือหลักประกันนั้นถือว่าไม่ใช่สาระสำคัญของการปล่อยชั่วคราวเนื่องจากกฎหมายยังอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวได้โดยไม่มีประกัน แต่ในทางปฏิบัติ นั้นพบว่าไม่ว่าจะเป็นความผิดที่มีอัตราโทษเท่าใดก็ตาม ทั้งเจ้าพนักงานและศาลมักจะอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวได้ โดยมีหลักประกันเสมอ ซึ่งจากการที่เจ้าพนักงานหรือศาลมีแนวคิดเกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวที่ตั้งอยู่บนสมมติฐานที่ว่า การปล่อยชั่วคราวโดยมีประกันและหลักประกัน จะมีผลเป็นการยับยั้งการหลบหนีของผู้ต้องหาได้และยังเรียกหลักประกันสูงเท่าใดโอกาสที่ผู้ถูกกล่าวหาจะลดน้อยลงเท่านั้น ทำให้มีตัวผู้ถูกกล่าวหาในการดำเนินคดีและบังคับโทษ การปล่อยชั่วคราวโดยไม่มีหลักประกันจึงเกิดขึ้นได้ยาก การปล่อยชั่วคราวจึงกลายเป็นเพียงการยอมให้ยึดเงินหรือทรัพย์สินเพื่อแลกเปลี่ยนกับอิสรภาพไป ทั้งที่กฎหมายว่าด้วยการปล่อยชั่วคราวไม่ได้บังคับให้ต้องกำหนดหลักประกันในการปล่อยชั่วคราว เพราะรัฐไม่ได้ต้องการเงินหรือทรัพย์สินจากผู้ถูกกล่าวหา เพียงแต่ต้องการให้มีตัวบุคคลในการดำเนินคดีเท่านั้น การเรียกหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวไม่ได้มีผลเป็นการยับยั้งการหลบหนีของผู้ต้องหาได้เสมอไป และเหตุจำเป็นในการควบคุมตัวบุคคลไว้ในอำนาจรัฐ ไม่ได้มีเพียงเพื่อความจำเป็นในการป้องกันการหลบหนีของผู้ต้องหาเท่านั้น แต่ยังมีเพื่อป้องกันผู้ต้องหาจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือก่ออันตรายประการอื่นอีกด้วย การปล่อยชั่วคราวซึ่งเป็นการใช้ดุลพินิจ ดุลพินิจของศาลแต่ละคนย่อมไม่เหมือนกันและแตกต่างกันตามเหตุและปัจจัยพื้นฐานของแต่ละบุคคล เมื่อผู้ต้องหาไม่มีทรัพย์สินมาวางประกัน ศาลก็จะไม่ไต่สวนคำร้องขอปล่อยชั่วคราวให้และผู้ต้องหานั้นก็ถูกควบคุมตัวไปไว้ในเรือนจำทำให้ผู้มีฐานะยากจนได้รับโอกาสที่จะปล่อยตัวชั่วคราวน้อยกว่าผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจค่อนข้างดี อีกทั้งหลักประกันหรือหลักทรัพย์สินที่เรียกนั้นก็ยังมีราคาสูงเพื่อป้องกันมิให้ผู้ต้องหาหลบหนี ซึ่งการร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวโดยการประกันตัวซึ่งใช้เกณฑ์การให้ประกันตัวโดยต้องมีหลักประกันมาวางไม่ว่าจะเป็น เงินสด ที่ดิน สมุดบัญชีเงินฝาก หรือบุคคลมาเป็นประกัน ยังเป็นการสร้างความไม่เสมอภาคในสิทธิที่จะได้รับอิสรภาพ คนมีเงินหรือมีทรัพย์สินก็จะวางหลักประกันและได้รับอิสรภาพ ส่วนคนไม่มีเงินหรือไม่มีทรัพย์สินก็จะถูกขัง ซึ่งหากยึดหลักเรื่องการใช้มาตรการสุดท้าย ปัญหาเรื่องความไม่เสมอภาคดังกล่าว น่าจะหมดไป แม้โดยปัจจุบันได้มีการออกบัญญัติเกณฑ์มาตรฐานกลางหลักประกันการปล่อยชั่วคราวเพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดหลักประกันและมีการนำมาใช้ โดยมีได้เน้นไปที่การพิจารณาถึงความจำเป็นในการเอาตัวบุคคลไว้ในอำนาจรัฐซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการปล่อยชั่วคราว ทำให้ผู้ต้องหาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดีต้องถูกจำกัดเสรีภาพไปโดยไม่เป็นธรรม ดังนั้น เมื่อกฎหมายได้ให้อำนาจเจ้าพนักงานและศาลในการใช้ดุลพินิจพิจารณาและสั่งคำร้องขอปล่อยชั่วคราวแล้ว เพื่อให้เกิดความยุติธรรมควรมีการกำหนดมาตรการหรือเงื่อนไขที่จะใช้เป็นแนวทางในการปล่อยชั่วคราวโดยไม่ต้องออกหมายขังที่ชัดเจนโดยเน้นไปที่การประเมินความเสี่ยงที่จะหลบหนีของผู้ต้องหา หรือยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือก่อเหตุอันตราย นอกจากการพิจารณาปล่อยชั่วคราวตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแล้วประเทศไทยยังมีข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการออกคำสั่งหรือหมายอาญา (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2565 ข้อ 44/1 ได้มีการกำหนดหลักการออกหมายขังแบบใหม่ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการออกหมายขังไม่ควรถูกนำมาใช้เป็นหลัก โดยข้อบังคับของประธานศาลฎีกา บัญญัติว่า “แม้เป็นกรณีที่มีเหตุออกหมายขัง แต่ถ้าศาลเห็นว่ายังมีวิธีป้องกันมิให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนี หรือยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือก่อเหตุอันตรายประการอื่นได้ ศาลจะงดออกหมายขังและปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นก็ได้...” แม้จะมีข้อบังคับ

หรือคำแนะนำของประธานศาลฎีกา ที่ให้ศาลงดออกหมายจับและปล่อยชั่วคราวได้ แต่ก็ยังเป็นดุลพินิจของศาลในการพิจารณา เมื่อทำการศึกษารียบเทียบกฎหมายไทยกับกฎหมายต่างประเทศข้างต้นจะเห็นได้ว่า แต่ละประเทศที่กล่าวในการอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวนั้น ผู้พิพากษามักจะใช้เงื่อนไขซึ่งเป็นมาตรการควบคุมโดยศาลแทนระบบการใช้หลักทรัพย์หรือเงินประกัน ส่วนการชั่งชั่วคราวเป็นมาตรการสุดท้ายที่ศาลจะสั่งเมื่อมาตรการอื่นใช้ไม่ได้ผล เพราะถือว่า การชั่งซึ่งเป็นมาตรการแรกที่นำมาใช้เป็นการกระทบถึงเสรีภาพของบุคคล จึงต้องมีการลำดับขั้นตอนไว้ให้ได้สัดส่วน แต่สำหรับประเทศไทยนั้น จริงอยู่ในข้อบังคับของประธานศาลฎีกามีการกำหนดเงื่อนไขให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวปฏิบัติ โดยจะงดออกหมายจับนั้นก็ได้อีก แต่ส่วนใหญ่ในทางปฏิบัติไม่ได้นำมาใช้ ซึ่งหากผู้มีอำนาจในการปล่อยชั่วคราวได้นำเอาระเบียบข้อนี้ไปปรับใช้จริง ในทางปฏิบัติย่อมเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่ผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาญา และก่อให้เกิดความเสมอภาคภายใต้กฎหมาย แม้ว่าฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ถูกกล่าวหาจะแตกต่างกันก็ตาม อันจะเป็นการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาได้เป็นอย่างดี แต่การแก้ไขกฎหมายของเรื่องนี้ต้องแก้ไขกฎหมายให้มีสภาพบังคับ เพื่อให้หลักการเรื่องการชั่งเป็นเรื่อง ชั่วคราว และเป็น มาตรการสุดท้าย ปรากฏอยู่ในกฎหมาย เพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างแท้จริง ซึ่งการปล่อยชั่วคราวตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศไทย เหมือนกับสาธารณรัฐฝรั่งเศสฝรั่งเศส และสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ซึ่งไม่ได้บัญญัติให้เรียกหลักประกันเป็นหลัก (Bail) แต่ในทางปฏิบัติกฎหมายไทยกลับนำแนวคิดการปล่อยชั่วคราวโดยเรียกหลักประกันเป็นสำคัญมาใช้ ในทางปฏิบัติซึ่งไม่ตรงกับหลักกฎหมาย ส่งผลกระทบต่อผู้ต้องหาในคดีอาญาไม่สามารถต่อสู้คดีเพื่อพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตนได้อย่างเต็มที่ และไม่ปฏิบัติตามหลักความเสมอภาค หลักยกประโยชน์แห่งความสงสัย หรือหลักสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะพิสูจน์ได้ว่าบุคคลนั้นมีความผิดตามกฎหมายจริงก่อน มีคำพิพากษาถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดไม่ได้ ฉะนั้นประเทศไทยควรนำกฎหมายของสาธารณรัฐฝรั่งเศส สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีมาใช้เกี่ยวกับเรื่องการใช้ มาตรการควบคุมโดยศาลในการป้องกันให้ผู้ต้องหาหรือหลบหนี หรือยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือก่อเหตุอันตราย ประการอื่น เพื่อเป็นการถ่วงดุลอำนาจของเจ้าพนักงานในการใช้ดุลพินิจที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายในการสั่งคำสั่งปล่อยชั่วคราว

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

จากที่ได้ทำการศึกษเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายในการปล่อยชั่วคราวแทนการออกหมายจับ ทั้งในส่วน ของกฎหมายของประเทศไทย กฎหมายระหว่างประเทศ และกฎหมายของต่างประเทศ ปรากฏบทสรุปและ ข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1) บทสรุป

จากการศึกษา พบว่า การควบคุมตัวไว้ในอำนาจรัฐและการปล่อยชั่วคราวของสาธารณรัฐฝรั่งเศส สหพันธ์ สาธารณรัฐเยอรมนี จะพิจารณาเหตุจำเป็นที่จะต้องควบคุมตัว คือ มีเหตุเป็นที่น่าเชื่อว่าถ้าปล่อยไปจะเป็นอันตราย หรือมีเหตุเป็นที่น่าเชื่อได้ว่า จะหลบหนี หรือมีพฤติการณ์ข่มขู่ หรือมีพฤติการณ์จะไปกระทำผิดอีก ศาลจะไม่อนุญาต ให้ประกันตัว แต่หากปรากฏว่าไม่มีเหตุจำเป็นในการควบคุมตัวแล้ว ศาลจะปล่อยไปเสมอโดยไม่จำเป็นต้องใช้ หลักประกันแต่อย่างใด ซึ่งหลักการดังกล่าวนี้เหมือนกับเหตุที่จะออกหมายจับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญา มาตรา 71 ของประเทศไทย ซึ่งเปรียบได้กับแนวคิดในเหตุหลักและเหตุรอง ส่วนในสาธารณรัฐฝรั่งเศส และสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี หากไม่มีเหตุในการควบคุมตัวแล้ว จะปล่อยโดยนำเงื่อนไขหรือมาตรการอื่นมา บังคับใช้แทน ประเทศฝรั่งเศสจะกำหนดมาตรการอื่นแทนการเรียกหลักประกัน เช่น ห้ามไม่ให้ผู้ต้องหาหรือจำเลย เดินทางออกไปนอกเขตพื้นที่ที่กำหนด หรือไม่ออกไปจากภูมิภาคหรือท้องที่ที่อยู่อาศัย หรือห้ามเข้าไปในสถานที่ใด ๆ ที่ผู้พิพากษาได้กำหนดไว้ หากจะเดินทางออกนอกเขตพื้นที่ที่กำหนดไว้ต้องรายงานให้ผู้พิพากษาทราบ หรือให้มา

รายงานตัวต่อศาลตามกำหนดนัดเป็นระยะ ๆ หรือให้ส่งมอบหนังสือเดินทางแก่เจ้าหน้าที่ศาลหรือตำรวจ หรือห้าม ขั้ยานพาหนะ หรือห้ามครอบครองหรือพกอาวุธ เป็นต้น ส่วนสหพันธสาธารณรัฐเยอรมนี จะกำหนดมาตรการอื่น แทนเรียกหลักประกันเช่นเดียวกัน โดยกำหนดให้ผู้ต้องหาไปรายงานตัวต่อศาล สำนักงานอัยการ หรือสำนักงานอื่น ตามที่กำหนด หรือไม่ให้ผู้ต้องหาติดต่อกับผู้ถูกกล่าวหาอื่น ๆ หรือพยานที่ยืนยันการกระทำผิดในคดี หรือเงื่อนไขอื่น ๆ ที่จะเป็นมาตรการป้องกันไม่ให้ผู้ต้องหาไปกระทำผิดต่อไป ส่วนในประเทศไทยนั้นในการพิจารณาการปล่อย ชั่วคราวโดยการนำมาตรการควบคุมโดยศาลมาบังคับใช้เป็นอันดับแรก โดยไม่ต้องมีการออกหมายขังนั้นยังไม่ปรากฏ มีเพียงการให้ผู้ต้องหาสาบานหรือปฏิญาณตนว่าจะมาตามนัดหรือหมายเรียกในกรณีการปล่อยชั่วคราวโดยไม่มี ประกัน และเจ้าพนักงานอาจปล่อยชั่วคราวโดยกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับที่อยู่ของผู้ถูกปล่อยชั่วคราว หรือกำหนด เงื่อนไขอื่นใดให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวปฏิบัติ หรือการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ในการตรวจสอบหรือจำกัดการ เดินทาง เพื่อป้องกันการหลบหนี หรือเพื่อป้องกันภัยอันตราย หรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากการปล่อยชั่วคราว

ในการปล่อยตัวชั่วคราวของประเทศไทยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ก็ไม่ได้ยึดติดกับ หลักประกันในการปล่อยชั่วคราวเหมือนกับสาธารณรัฐฝรั่งเศสและสหพันธสาธารณรัฐเยอรมนี แต่ในทางปฏิบัติไทย กลับนำแนวคิดการปล่อยชั่วคราวโดยเรียกหลักประกันเป็นสำคัญมาใช้ซึ่งไม่ตรงกับหลักกฎหมาย ซึ่งจะเห็นได้ว่าใน ส่วนของการเรียกประกันหรือหลักประกันนั้นถือว่าไม่ใช่สาระสำคัญของการปล่อยชั่วคราวเนื่องจากกฎหมายยัง อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวได้โดยไม่มีประกันแต่เจ้าพนักงานและศาลมักจะอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวได้โดยมี หลักประกันเสมอ ซึ่งมีพื้นฐานความเข้าใจว่าหากมีการเรียกหลักประกัน โอกาสที่ผู้ต้องหาจะหลบหนีก็จะมีน้อยลง เท่านั้น ซึ่งผู้มีอำนาจในการปล่อยชั่วคราวจะอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวโดยกำหนดอัตราวางเงินประกันตายตัวตามฐาน ความผิดโดยไม่พิจารณาถึงฐานะและรายได้ของผู้ต้องหา ในส่วนของการควบคุมและการขังชั่วคราวผู้ต้องหาไว้ หลังจากรับกำหนดระยะเวลาควบคุมโดยไม่มีเหตุที่จะควบคุมหรือคุมขังไว้โดยไม่มีการใช้มาตรการอื่นแทนเพื่อ ป้องกันมิให้ผู้ต้องหาหลบหนี หรือยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือก่อเหตุอันตรายประการอื่นได้ ดังนั้นเพื่อป้องกัน สิทธิของบุคคลมิให้ถูกระทบกระเทือนโดยการปฏิบัติของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม และเพื่อป้องกันมิให้ เกิดความเสียหายและความเสื่อมเสียต่อกระบวนการยุติธรรมทางอาญา และความเชื่อใจของประชาชนอันเป็น หลักประกันในการพิสูจน์ความบริสุทธิ์ และเป็นมาตรการที่สอดคล้องกับหลักสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริสุทธิ์ (presumption of innocence) และสอดคล้องกับหลักสากลที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางไม่ว่าจะเป็น ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (Universal Declaration of Human Rights) กติการะหว่าง ประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR) และมาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยการไม่ควบคุมตัว (กฎแห่งกรุงโตเกียว) United Nations Standard Minimum Rules for Non-custodial Measures (The Tokyo Rules) และแม้ว่าในปัจจุบัน จะมีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Monitoring) มาเป็นเงื่อนไขในการประกันตัวผู้ต้องหาหรือจำเลย โดยมีการบัญญัติกฎหมายออกมาเพื่อให้ศาลสามารถกำหนดเงื่อนไขในการปล่อยชั่วคราวโดยใช้อุปกรณ์ อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวผู้ถูกปล่อยชั่วคราวได้หากผู้นั้นยินยอม ศาลก็จะคำสั่งให้ปล่อยชั่วคราวโดยติดอุปกรณ์ได้ และในมาตรา 110 วรรคสาม กำหนดให้ การเรียกประกันหรือหลักประกันตามวรรคหนึ่งหรือสองนั้น จะต้องไม่เกิน ควรและต้องคำนึงถึงเงื่อนไขและมาตรการต่าง ๆ ที่ศาลได้กำหนดไว้ ซึ่งก็ส่งผลให้ศาลสามารถตรวจสอบและติดตาม ผู้ต้องหาหรือจำเลยซึ่งศาลมีคำสั่งปล่อยชั่วคราวโดยมีเงื่อนไขให้ติดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ได้ ดังนั้นความเสี่ยงที่จะ หลบหนี หรือไปก่อภัยอันตรายอื่น ๆ ก็ย่อมลดลงไปด้วยทำให้การพิจารณาเรื่องหลักประกันก็ลดลงไปด้วย หรืออาจ มีดุลพินิจในการปล่อยชั่วคราวโดยไม่มีหลักประกันก็ได้ จะเห็นได้ว่าการปล่อยชั่วคราวโดยใช้เงื่อนไขก็เป็นเพียง วิธีการทางเลือกเพิ่มเติมมาเท่านั้นมิได้เป็นการขจัดปัญหาเรื่องการเรียกหลักประกันอย่างแท้จริง จจริงอยู่ใน

ข้อบังคับของประธานศาลฎีกามีการกำหนดเงื่อนไขให้ผู้ถูกลบยศจักรวปฏิบัติ โดยจะดออกหมายขังนั้นก็ได้ แต่ส่วนใหญ่ในทางปฏิบัติไม่ได้นำมาใช้ ซึ่งหากผู้มีอำนาจในการปล่อยชั่วคราวได้นำเอาระเบียบข้อนี้ไปปรับใช้จริงในทางปฏิบัติย่อมเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่ผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาญา และก่อให้เกิดความเสมอภาคภายใต้กฎหมาย แม้ว่าฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ถูกกล่าวหาจะแตกต่างกันก็ตาม อันจะเป็นการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาได้เป็นอย่างดี แต่การแก้ไขปัญหของเรื่องนี้ต้องแก้ไขกฎหมายให้มีสภาพบังคับ เพื่อให้หลักการเรื่องการขังเป็นเรื่องชั่วคราว และเป็น มาตรการสุดท้าย ปรากฏอยู่ในกฎหมาย เพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างแท้จริง

ดังนั้นจึงเห็นควรกำหนดให้ใช้มาตรการอื่นแทนการควบคุมตัวก่อนการพิจารณาคดีเป็นลำดับแรกที่สามารถกระทำได้ และการใช้วิธีการขังก่อนการพิจารณาคดีควรเป็นมาตรการสุดท้าย การควบคุมตัวต้องดำเนินอย่างมีมนุษยธรรมและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์โดยคำนึงถึงความจำเป็นของการสืบสวนสอบสวนข้อกล่าวหา การคุ้มครองสังคมและผู้เสียหาย และการนำมามาตรการทางกฎหมายอื่นที่ศาลจะนำมาใช้ปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาโดยไม่ต้องออกหมายขังดังกล่าวมาบังคับใช้ ก็เพื่อให้หลักการเรื่องการขังเป็นเรื่องชั่วคราว และเป็นมาตรการสุดท้าย ดังนั้นควรกำหนดมาตรการอื่นในการปล่อยชั่วคราวแทนการออกหมายขัง กล่าวคือ เมื่อพนักงานสอบสวนนำตัวผู้ต้องหา มาพบศาล ศาลควรพิจารณาใช้มาตรการอื่นเพื่อป้องกันมิให้ผู้ต้องหาหลบหนี ยุ่งเหยิงพยานหลักฐาน ก่อเหตุอันตราย แบบมาตรการควบคุมโดยศาลหรือกำหนดเงื่อนไขให้ปฏิบัติโดยไม่ต้องออกหมายขัง และต้องพิจารณาถึงเหตุที่เป็นเหตุหลักในการออกหมายขังด้วย กล่าวคือ เหตุอันควรเชื่อว่าจะหลบหนี หรือจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือก่อเหตุอันตรายประการอื่น โดยการนำมาตรการดังกล่าวมาบังคับใช้แม้ผู้ต้องหาไม่ได้ขอประกันตัวเฉพาะในกรณีที่ศาลเห็นว่าไม่สามารถใช้มาตรการอื่นใดได้แล้ว ในการกำหนดเงื่อนไขให้ปฏิบัตินั้น หากผู้ต้องหาไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือมีพฤติการณ์อื่นใดเกิดขึ้นใหม่ไม่ว่าจะมีพฤติการณ์จะหลบหนีหรือยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐานหรือก่อเหตุอันตรายประการอื่นหลังจากปล่อยชั่วคราวไปแล้วให้ศาลสั่งขังผู้ต้องหาใหม่ได้ คำสั่งศาลซึ่งให้ผู้ต้องหาต้องตกอยู่ภายใน มาตรการดังกล่าวนี้ ต้องแสดงเหตุผลแห่งความจำเป็นด้วย

2) ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาค้นคว้า เพื่อกำหนดมาตรการทางกฎหมายอื่นที่ศาลจะนำมาใช้ปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหา ก่อนการพิจารณาคดีโดยไม่ต้องออกหมายขัง เพื่อป้องกันมิให้ผู้ต้องหาหลบหนี หรือยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือก่อเหตุอันตรายประการอื่นได้ หรือใช้มาตรการควบคุมที่บ้านด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์เป็นอันดับแรก แม้ผู้ต้องหาไม่ได้ขอประกันตัว เฉพาะในกรณีที่ศาลเห็นว่าไม่สามารถใช้มาตรการอื่นใดได้แล้ว การออกหมายขังชั่วคราว ควรจะเป็นมาตรการสุดท้ายในกรณีที่จำเป็น โดยถือตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการคำสั่งหรือหมายอาญา (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2565 ข้อ 44/1 และข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยการปล่อยชั่วคราวและวิธีเรียกประกันในคดีอาญา พ.ศ. 2565 ข้อ 8 และข้อ 9 ซึ่งข้อกำหนดตามข้อบังคับดังกล่าว ปรากฏในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส มาตรา 138 ในการใช้เงื่อนไขแทนระบบการใช้หลักทรัพย์หรือเงินประกันโดยไม่ต้องออกหมายขัง ผู้ศึกษาจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

(1) ในระยะแรกให้เจ้าพนักงานหรือศาลผู้มีอำนาจปล่อยชั่วคราวใช้ดุลพินิจพิจารณาขังและปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาโดยการนำมาตรการทางศาลมาใช้บังคับตามหลักเกณฑ์ของข้อบังคับดังกล่าว

(2) ในระยะที่สองแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 87 ให้สอดคล้องกับสาธารณรัฐฝรั่งเศส ดังนี้ “ในความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกินสามปี จะควบคุมผู้ถูกจับไว้ได้เท่าเวลาที่จะถามค่าให้การ และจะรู้ตัวว่าเป็นใคร และที่อยู่ของเขาอยู่ที่ไหนเท่านั้น และให้ศาลลงออกหมายขังและปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย เว้นแต่จะมีเหตุตาม มาตรา 108/1 (1)-(3) โดยให้นำมาตรการดังต่อไปนี้มาบังคับใช้

(1) ห้ามเดินทางออกนอกพื้นที่ที่ผู้พิพากษาได้กำหนดไว้และห้ามเปลี่ยนแปลงที่อยู่

(2) ห้ามออกไปจากภูมิสำเนาหรือห้องที่อาศัยที่กำหนดโดยผู้พิพากษา เว้นแต่ภายใต้เงื่อนไขที่ศาลกำหนดไว้

(3) ห้ามไปยังสถานที่ที่ผู้พิพากษาได้กำหนดไว้

(4) ให้รายงานตัวต่อผู้พิพากษากรณีออกนอกเขตพื้นที่ที่จะได้กำหนดไว้

(5) ให้มาศาลตามกำหนดนัดเป็นระยะ ๆ ต่อผู้กำกับดูแล เจ้าพนักงาน หรือบุคคลที่ศาลกำหนด

(6) ให้ตอบคำถามเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ องค์กรหรือบุคคลใดผู้ได้รับการแต่งตั้งโดยผู้พิพากษา และต้องยอมปฏิบัติตามสภาพแห่งคดี หรือตามมาตรการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับงานหรือธุรกิจของเขา หรือต้องเข้าร่วมการศึกษาเรียนรู้เรื่องราวใด ๆ รวมทั้งมาตรการศึกษาทางสังคม ซึ่งกำหนดขึ้นเพื่อให้บุคคลนั้นมีโอกาสได้กลับสู่สังคม ได้ ในขณะเดียวกันการป้องกันมิให้กระทำความผิดซ้ำ

(7) ให้ส่งมอบเอกสารส่วนตัวทุกอย่าง เช่น หนังสือเดินทางหรือใบขับขี่แก่เจ้าหน้าที่ของศาลหรือสถานีตำรวจโดยให้ได้รับในส่วนซึ่งจะใช้งานได้แทนเอกสารเหล่านั้น

(8) ต้องเว้นการขับขี่ยานพาหนะบางชนิด ถ้าจำเป็นต้องส่งมอบใบอนุญาตขับขี่ ให้แก่ศาลแทน อย่างไรก็ตาม ผู้พิพากษามีดุลพินิจว่าบุคคลผู้อยู่ภายใต้อำนาจการพิจารณาคดีนั้นอาจขับรถไปทำงานได้

(9) ห้ามพบปะหรือเกี่ยวข้องกับบุคคลที่ผู้พิพากษาได้กำหนดไว้

(10) ต้องเข้ารับการตรวจสุขภาพ ตรวจรักษาโรค หรือการไปโรงพยาบาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อบำบัดยาเสพติด

(11) ต้องจัดหาหลักประกันซึ่งผู้พิพากษาได้กำหนดจำนวนเงินที่ต้องวางแก่ศาล และการตรวจสอบบัญชีรายได้ หรือรายจ่าย ของบุคคล

(12) ห้ามเข้าไปเกี่ยวข้องกับอาชีพหรือกิจกรรมทางสังคมบางอย่าง

(13) ห้ามไม่ให้เบิกเงินตามเช็ค นอกเหนือไปจากเช็คซึ่งได้รับอนุญาตเป็นกรณี พิเศษตามจำนวนที่ได้รับอนุญาตให้ถอนได้จากผู้ถอนโดยตรง หรือเช็คซึ่งรับรองและในกรณี จำเป็นต้องส่งมอบเช็คใดซึ่งถูกห้ามใช้ต่อเจ้าหน้าที่ศาล

(14) ห้ามครอบครองหรือพกพาอาวุธ และถ้าจำเป็นต้องส่งมอบอาวุธซึ่ง ครอบครองต่อศาล โดยศาลจะออกไปรับรองไว้ให้

(15) ต้องจัดหาหลักทรัพย์หรือหลักประกันตามจำนวนและระยะเวลาที่กำหนดโดย

(16) ต้องพิสูจน์ว่าผู้นั้นมีภาระค่าใช้จ่ายในครอบครัว หรือต้องจ่ายค่าบำรุงรักษา เป็นการประจำตามที่เขาถูกเรียกร้องให้จ่าย

ทั้งนี้ เงื่อนไขดังกล่าวศาลอาจสั่งให้ผู้ต้องหาทำทั้งหมดหรือสั่งเพียงบางส่วน โดยอาจเพิ่มหรือลดเงื่อนไขดังกล่าวได้ตลอดเวลา และหากผู้ต้องหากระทำผิดเงื่อนไขศาลก็สามารถออกหมายจับได้

เอกสารอ้างอิง

หนังสือ ตำรา บทความวิชาการ

การรณ ตั้งเจริญกิจสกุล การปล่อยชั่วคราวโดยไม่มีหลักประกัน : ศึกษากรณีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 110 วิทยานพนธ์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2563

กำธร กำประเสริฐ, ประวัติศาสตร์กฎหมาย, พิมพ์ครั้งที่ 5 (กรุงเทพมหานคร: กิ่ง จันทรการพิมพ์, 2526),

ข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยการปล่อยชั่วคราวและวิธีเรียกประกันในคดีอาญา พ.ศ. 2565

ข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการออกคำสั่งหรือหมายอาญา (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2565

คณิต ณ นคร กฎหมายวิธีพิจารณาความคดีอาญา พิมพ์ครั้งที่ 8 (สำนักงานพิมพ์วิญญูชน 2555

คณิต ณ นคร กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, พิมพ์ครั้งที่ 9 (กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน, 2561),

คณิต ณ นคร กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, พิมพ์ครั้งที่ 10 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2564),

คำสั่ง จันทะลังสี “การปล่อยชั่วคราวในคดีอาญา : ศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายของประเทศไทยและประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว วิทยานิพนธ์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2562

จรัญ โฆษณานันท์. (2561). นิติปรัชญา (พิมพ์ครั้งที่ 20). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ชาคริต บุญเพิ่ม การเอาตัวบุคคลไว้ในอำนาจรัฐ : ศึกษากรณีการจับ วิทยานิพนธ์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต 2554

ทัตมล วรณประสาธ การเอาตัวบุคคลไว้ในอำนาจรัฐในชั้นสอบสวน วิทยานิพนธ์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

ทินมณี เจียวเสียน ปัญหาความไม่สอดคล้องของมาตรฐานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของกฎหมายไทยต่อกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง : ศึกษากรณี หลักการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ วิทยานิพนธ์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2563

ปกป้อง ศรีสนิท “ขังหรือปล่อย ระหว่างการดำเนินคดีอาญา”.บทความออนไลน์

ปกป้อง ศรีสนิท “สิทธิของปวงชนชาวไทยตามรัฐธรรมนูญ : หลักสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริสุทธิ์” .บทความออนไลน์

ปวีณนุช อารีย์พัฒนไพบุลย์ “การกำหนดหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวโดยคำนึงถึงฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ถูกดำเนินคดีอาญา” วารสารบัณฑิตศึกษานิติศาสตร์ ปีที่ 15 ฉบับที่ 2 เดือน เมษายน - มิถุนายน 2565

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560